

A Ramsari Egyezmény kézikönyve

Kézikönyv a vizes területekről szóló egyezményhez
(Ramsar, Irán, 1971)

CONVENTION ON WETLANDS
CONVENTION SUR LES ZONES HUMIDES
CONVENCIÓN SOBRE LOS HUMEDALES
(Ramsar, Iran, 1971)

KÖRNYEZETVÉDELMI MINISZTERIUM
1999
TERMÉSZETVÉDELMI HIVATAL

A fordítás az alábbi kiadvány alapján készült:

The Ramsar Convention Manual: a Guide to the Convention on Wetlands
(Ramsar, Iran, 1971), 2nd ed. Gland, Switzerland: Ramsar Convention Bureau, 1997

Fordította:

Bóhm A: 1., 3. fejezetek, 2., 3., 6., 14., 15., 17. függelékek

Fülek Cs: 2., 4. fejezet

Végh M: 5., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13. függelékek

Címlapfotó:

Csörgő récék (*Anas crecca*) dr Kalotás Zsolt felvétele

ISBN 963 03 9593 2

Original editon © Ramsar Convention Bureau, 1997

Hungarian translation © Bóhm András, Fülek Csaba, Végh Mihály

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék	iii
Előszó	vii
A Ramsari Egyezmény kézikönyv célja	ix
A kézikönyv használata	ix
1. A Ramsari Egyezmény	1
1.1. Mi a vizes területekről szóló Ramsari Egyezmény?	1
1.2. Melyek a vizes területek?	2
1.3. Miért kell megőrizni a vizes területeket?	3
1.4. Miért államközi szerződés a Ramsari Egyezmény?	4
1.5. Miért csatlakoznak a nemzetek a Ramsari Egyezményhez?	4
1.6. Ki csatlakozhat az egyezményhez?	6
1.7. Melyek a csatlakozó országok kötelezettségei?	6
1.7.1. A Ramsari Jegyzéken szereplő területek	6
1.7.2. A bölcs használat	7
1.7.3. Megőrzés és továbbképzés	7
1.7.4. Nemzetközi együttműködés	7
1.7.5. A kötelezettségek további értelmezése	7
1.8. A Ramsari Egyezmény ma	7
1.9. A Ramsari Stratégiai Terv 1997-2002	9
1.10. Együttműködés más környezetvédelmi egyezményekkel	9
2. A Ramsari egyezmény rövid története	13
2.1. A kezdet	13
2.2. A Párizsi Jegyzőkönyv	13
2.3. A Reginai Módosítások	13
2.4. Fontosabb események	14
3. Hogyan működik a Ramsari Egyezmény?	17
3.1. A Szerződő Felek Konferenciája	17
3.2. Az Állandó Bizottság	19
3.3. A Titkárság	20
3.4. A Ramsari Egyezményért felelős nemzeti hatóságok	21
3.5. A Tudományos és Technikai Tanácsadó Testület	22
3.6. A Ramsari Egyezmény költségvetése	22
3.7. A Ramsari régiók	23
3.8. Nemzeti Ramsari Bizottság	24
3.9. Külső kapcsolatok	25
4. Kötelezettségek és segédeszközök	27
4.1. Jegyzékbe felvett területek	27
4.1.1. A nemzetközi jelentőségű vizes területek kijelölések szempontjai	28
4.1.2. Adatlap	29
4.1.3. Ramsari Adatbázis	30

4.1.4.	Vizes terület típusok osztályozása	30
4.1.5.	Montreux-i Jegyzék	30
4.1.6.	Kezelési Útmutatási Eljárás	31
4.2.	A vizes területek fenntartható használata	32
4.2.1.	Mi a fenntartható használat?	33
4.2.2.	Nemzeti vizes terület politika kidolgozása	33
4.2.3.	A vizes területek és értékeik	34
4.2.4.	Adott területre irányuló tevékenységek	36
4.2.5.	Egy projekt: a fenntartható használat	38
4.2.6.	A Ramsari Stratégiai Terv 2. általános célkitűzése	42
4.3.	Megőrzés és továbbképzés	42
4.3.1.	Megőrzés	42
4.3.2.	Továbbképzés	43
4.3.3.	Területkezelés, övezetek kialakítása és vizes területek helyreállítása	44
4.4.	Nemzetközi együttműködés	45
4.4.1.	A szerződő felek együttműködései	45
4.4.2.	Határokon átnyúló területvédelem	46
4.4.3.	Országok közötti fajvédelemi programok	47
4.4.4.	Csereprogramok	48
4.4.5.	A MedWet	49
4.4.6.	A Ramsari Kis Összegű Alap	50
4.4.7.	Projektek támogatása	51
4.4.8.	Külső támogató szervezetek	52
4.5.	Az egyezmény megismertetése a nagyvilággal	54
4.5.1.	A Ramsari Egyezmény és az Internet	55
4.5.2.	Kiadványok	56
4.5.3.	Népszerűsítő árucikkek	57
4.5.4.	Ramsari Területek felterjesztése	58
4.5.5.	Vizes Területek Világnapja	58

Függelékek

1. A Ramsari Egyezmény szövege
2. Nyilatkozat a Ramsari Egyezmény 25. évfordulójára
3. A Szerződő Felek Konferenciájának határozatai és ajánlásai
4. A nemzetközi jelentőségű vizes területek meghatározásának kritériumai
5. Vizes területek jelölése a Listára és az azt követő tevékenységek
6. A Ramsari területek Adatlapja
7. A Ramsari vizes terület osztályozás
8. A Montreux-i Jegyzék
9. Az ökológiai jelleg munkadefiníciója, irányelvek a listán szereplő területek ökológiai jellegének leírásához és fenntartásához, valamint irányelv a Montreux-i Jegyzék működéséhez
10. A Kezelési Útmutatási Eljárás
11. Irányelvek a bölcs hasznosítás koncepció végrehajtásához
12. További támogatás a bölcs hasznosítás koncepció végrehajtásához
13. A Ramsari területek és egyéb vizes területek kezelésének irányelvei
14. Ramsari Kis Összegű Alap - működési irányelvek
15. A Ramsari embléma használatának irányelvei

Előszó

A Ramsari Egyezmény kézikönyvének magyar fordításához

A vizes területekről szóló, ún. Ramsari Egyezményt 1971. február 2-án írták alá az iráni Ramsar városában. Az azóta eltelt több mint negyed évszázad során a vizes területek megőrzésére, védelmére és bölcs hasznosítására fordított pénz és munka sokszorosan megtérült, s látványos eredményekhez vezetett. Mindez elsősorban az Egyezmény működésének és mozgósító erejének javára írható.

Az alapításkor megfogalmazott célok mára kiteljesedtek: „a nemzetközi jelentőségű vizes területekről, mint a vízimadarak élőhelyéről” szóló egyezmény napjainkra a vizes területek általános védelmére irányuló világegyezménnyé bővült.

A Kárpát-medence központi fekvésű országaként Magyarország a vízterek és a vizes területek mindmáig gazdag tárházát kínálja annak ellenére, hogy a múlt század óta meg-megújuló lendülettel véghezvitt folyamszabályozások és lecsapolások, a melioráció, a kisvízfolyások betonágyba terelése, a források foglalása mennyiségileg és minőségében is megtizedelték e csodálatos természeti kincseket. Hazánk és a magyar természetvédelem prioritásként kezeli vizes területeink védelmét, s jogalkotási munkájában, beruházási, revitalizációs programjai sorában hangsúlyozott figyelmet fordít a még lehetséges kedvező állapotok visszaállítására, a veszélyeztető folyamatok, jelenségek mérséklésére. Magyarország elsősorban a természetvédelem és a vízügy új alapokra helyezett, reményt keltő együttműködésében továbbra is vezető szerepet kíván betölteni az egyezmény céljainak elérésében, a vizes területek megőrzésében.

A Környezetvédelmi Minisztérium abból a célból jelenteti meg az egyezmény Titkársága által 1997-ben kiadott *Ramsar Manual* magyar nyelvű fordítását, hogy a benne található ismeretek minél szélesebb körök számára váljanak hozzáférhetővé. Szeretnénk, ha egyre többen ismernék föl a különösen érzékeny és veszélyeztetett vizes területek jelentőségét, felbecsülhetetlen értékeit. Reméljük, hogy a kézikönyv számos új információval szolgál majd a gazdálkodóknak, természetvédőknek, természetet kedvelő „amatőröknek”, vadászoknak, horgászoknak és földtulajdonosoknak és valójában mindenkinek, akinek fontos hazánk minden szöglete, jelene és jövője.

Budapest, 1999. április

Lakosné Horváth Alojzia
főosztályvezető-helyettes,
KöM Nemzetközi Kapcsolatok
Főosztálya
a Ramsari Egyezmény
Állandó Bizottságának volt elnöke

dr. Tardy János
helyettes államtitkár,
a KöM Természetvédelmi Hivatal
vezetője

A Ramsari Egyezmény kézikönyv célja

A vizes területek egyezményét (Ramsar, Irán) 1971. február 2-án írták alá. Az eddig eltelt 25 esztendő alatt az egyezmény rengeteg beszámolót, konferenciaanyagot, könyvet, hírmagazint és más dokumentumot publikált, melyek együttesen vázolják fejlődését és elért eredményeit. Ezek között azonban nem találunk olyan átfogó kézikönyvet, mely egy kiadványban tekintené át az egyezmény működését. Ezért e kézikönyv célja, hogy egy kötetben foglalja össze az egyezmény feladatait, munkamódszerét, akcióit, eddig elért eredményeit és alapvető dokumentumait.

A teljesség kedvéért a kézikönyv az egyezmény rövid történeti áttekintését is tartalmazza, a legfontosabb események kronológiai sorrendjével.

A kézikönyvet a nagyközönség számára készítették, de elsősorban azoknak, akik napi munkájukban információt igényelnek a Ramsari Egyezményről. Ha például a kormányzatban dolgozik valaki, vagy egy éppen társadalmi szervezetnél, esetleg természetvédelmi őr vagy területkezelő egy vizes élőhelyen, környezeti nevelésben érdekelt, vagy egyszerűen érdekelődik a vizes területek védelme és a Ramsari Egyezmény szerepe iránt, a kézikönyvben minden apró részletre kielégítően választ talál kérdéseire. Az egyezmény megtalálja itt.

A kézikönyv a Ramsari Egyezmény három hivatalos munkanyelvén áll rendelkezésre – angolul, franciául és spanyolul. Szándékunkban áll a kézikönyvet időről időre felfrissíteni, hogy a fontosabb döntésekről és a fejlődésről beszámoljunk, különösen a három évente megtartott Szerződő Felek Konferenciájáról. Ha az Olvasó úgy érzi, hogy bármilyen téma kifejejtése vagy további információk közzlése javítaná a kézikönyvet, a Ramsari Egyezmény Irodájának küldje meg azokat. (Cím: Rue Mauverney 28, CH-1196 Gland, Svájc)

A kézikönyv használata

A kézikönyvet úgy szerkesztették meg, hogy az Olvasó minél könnyebben találjon meg benne bizonyos részeket vagy a tartalomjegyzék vagy a kulcsszavakra való utaláson keresztül [a szövegben található utalás arra a fejezetre, vonatkozik ahol kifejtik az adott témát – pl. Ramsari Adatlap (4.1.2)].

A Ramsari publikációs jegyzék a 4.5.2. fejezetben található. A függelékek, az Egyezmény szövege, az irányelvek és a további útmutatók a bölcs használat koncepció végrehajtásához az általános szövegben kerülnek bővebb kifejtésre és magyarázatra.

A szövegben a hivatkozásokat számozott határozatok és ajánlások formájában találjuk, például 4.5 Ajánlás. Ez utal a Szerződő Felek konferenciáján hozott döntésre. Az első szám mutatja, hogy a Szerződő Felek melyik konferenciája hozta meg a döntést (például a 4. a Szerződő Felek 4. konferenciájára (Montreux, Svájc) utal, míg a pont utáni szám (az 5-ös) az adott konferencián meghozott határozatot vagy ajánlást jelöli. (A római – VI. sorszámozást a Szerződő Felek 6. Konferenciájának (Brisbane, Ausztrália, 1996) határozataira használják.)

Terjedelmi megkötöttségek miatt nem volt lehetőség a Szerződő Felek hat konferenciája határozatainak és ajánlásainak teljes terjedelemben való közlésére. Pontos megnevezésük és hivatkozási számuk a 3. Függelékben található, bár a teljes szöveg megtalálható a Ramsari Egyezmény honlapján is (<http://iucn.org/themes/ramsar/>) vagy igényelhető a Ramsari Titkárságtól.